

Ραψωδία ε 165-331

Ύστερα από τέσσερις ραψωδίες έρχεται η ώρα να συναντήσουμε τον Οδυσσέα.

Δεν είναι όμως ο ήρωας που περιμένουμε. Αντίθετα, βρίσκεται σε απραξία, θλίψη και απογοήτευση.

Επιθυμεί την επιστροφή στην πατρίδα, τον λαό και την οικογένειά του.

Επιθυμεί να δει έστω καπνόν άποθρώσκοντα απ' την πατρίδα του (α, 58) κι ας πεθάνει.

Η Καλυψώ

Η Καλυψώ είναι «αυτή
που καλύπτει». Η
Καλυψώ καλύπτει τον
Οδυσσέα, τον
αποκρύπτει από τον
κόσμο.

Στο νησί της Καλυψώς ο
Οδυσσέας δεν είναι ο εαυτός του.
Τα επτά χρόνια της απραξίας, η
μοναξιά και η μελαγχολία που
βιώνει δεν είναι φυσικά
γνωρίσματα του ήρωα.

Βρίσκεται στη μέση του πελάγους
(ὄμφαλός ἐστι θαλάσσης, α 50) και
δεν λειτουργεί ως Οδυσσέας. Ωστόσο
απορρίπτει την πρόταση-πρόκληση
της Καλυψούς για αθανασία και
αιώνια νεότητα.

Παρόλο που η Καλυψώ εκφράζει τα συναισθήματά της για τον Οδυσσέα και του υπόσχεται θήσιν άθάνατον καὶ άγήρων ήματα πάντα (ψ, 336), εκείνος πουθενά δε φαίνεται να τρέφει αισθήματα γι' αυτήν, ούτε να μπαίνει στο δίλημμα να μείνει μαζί της.

Αποτελεί τελικά η προσφορά αθανασίας όντως δοκιμασία για τον Οδυσσέα; Ο ήρωας δεν δείχνει σε καμιά στιγμή να διερωτάται αν πρέπει να δεχθεί την αθανασία ή όχι. Παρουσιάζεται σταθερά προσηλωμένος στον σκοπό του, από τον οποίο ούτε καν η προοπτική της αθανασίας δεν μπορεί να τον αποσπάσει. Η σταθερότητα της άρνησης, όμως, δεν ακυρώνει το δέλεαρ της προσφοράς· απλά αναδεικνύει το ηρωικό μέγεθος του Οδυσσέα και βεβαίως το νέο μοντέλο επικού ηρωισμού το οποίο αυτός εγκαινιάζει. Οποιοσδήποτε άλλος, μικρότερος άνθρωπος θα είχε, ίσως, δελεαστεί. Όμως αν ο Οδυσσέας έκανε διαφορετική επιλογή δεν θα ήταν Οδυσσέας.

Το κίνητρό της να κρατήσει
τον Οδυσσέα κοντά της
είναι η προσωπική της
ευχαρίστηση. Για να
επιτύχει, πρέπει να
χρησιμοποιήσει πειθώ.

Η Καλυψώ προσπαθεί
να τον κάνει να ξεχάσει,
όμως ο Οδυσσέας είναι
προσκολλημένος στο
σπίτι του.

Η Καλυψώ φαίνεται να περιβάλλει τον Οδυσσέα με στοργή, έστω με εγωιστικό και κτητικό τρόπο. Τον κρατά κοντά της παρά τη θέλησή του για εφτά ολόκληρα χρόνια. Στο τέλος, όμως, υποχρεώνεται να συμβιβαστεί με την απόφαση των θεών και κάνοντας την ανάγκη φιλοτιμία να τον βοηθήσει έμπρακτα. Καταρχάς, τηρεί την υπόσχεση που έδωσε στον Ερμή και χωρίς χρονοτριβή ανακοινώνει στον Οδυσσέα την απόφαση για την αναχώρησή του. Ακολουθώς κάνει μια ύστατη προσπάθεια (με πονηριά) να τον μεταπείσει και, όταν ηττάται, παραιτείται πια και επιδίδεται στην παροχή βοήθειας προς τον Οδυσσέα.

Τον καθοδηγεί στην
κατασκευή της σχεδίας και την
πέμπτη ημέρα τον λούζει, του
δίνει ρούχα, τρόφιμα και νερό,
και φυσά ευνοϊκό αέρα για να
τον οδηγήσει (ε 263-68)